

**Türk-Alman
Kooperatif Birlikleri İşbirliği (TAKBİ) Projesi**

**TARIMSAL KALKINMA KOOPERATİFLERİ
YÖNETİM KURULU EL KİTABI**

ÖNSÖZ

Kıymetli Kooperatifçiler;

Tarım ve Hayvancılık işlerimizin arasında bize verilen görev gereği her birimiz başkan, yönetim kurulu veya denetçi olarak kooperatifçilik yapmaya gayret ediyoruz.

Bize güvenilerek verilen bu görevleri en iyi şekilde yaparak ortaklarımıza güzel hizmetler üretmek için uğraş veriyoruz. Ancak idarecilik konusunda geçmiş tecrübe sahibi olmayan başkan ve yöneticilerin görevlerini ifa ederken ciddi sıkıntılar yaşamakta olduğunu görüyoruz. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımızın, Almanya Gıda Tarım Bakanlığı ile ortaklaşa yürüttüğü Türk – Alman Kooperatif Birlikleri İşbirliği (TAKBİ) projesi kapsamında siz kooperatif yöneticilerine kaynak olması için bu kitapçığı hazırladık.

Elinizdeki bu kitapçık sizlere kooperatifçilik yaparken günlük hayatınızda gerekli temel bilgileri örnekleri ile sunmakta olan bir rehberdir. İçeriğine ve yayınlanmasına katkı sağlayan Alman Kooperatifleri Konfederasyonu (DGRV) Türkiye Temsilciliğine teşekkür ediyorum. Sizlerden gelen soru ve sorunlardan yola çıkarak hazırladığımız bu kitapçıktan memnun kalmanız dileğiyle sağlıklı, huzurlu ve başarılı günler dileriz.

Balıkesir HAYKOOP Yönetim Kurulu Adına

Faruk ÖZEN

Yönetim Kurulu Başkanı

GİRİŞ

Ülkemizde tarımsal kalkınma kooperatifleri oldukça yoğun bir şekilde kurulmuştur. Bunların bazıları başarıyı yakalamışken, bazıları da maalesef başarısız olmuştur. Başarısız olmalarının en büyük nedeni gerçek bir ihtiyaçtan kurulmamış olmasıdır. Buna bir de kötü yönetim ve ilgisiz ortaklar eklenince başarısızlık peşi sıra gelmiştir.

Bu başarısızlığın önüne geçmek için bir biriyle iyi anlaşılan, zorluklara karşı gelebilen, ortaklaşa çalışınca başarıyı yakalayabileceğine inanan kişileri ortak olarak seçmeli ve kooperatif yönetmenin ekip işi olduğunu düşünen kişiler ile yönetilmelidir.

Bu kitapçık Tarımsal Kalkınma Kooperatiflerinde yöneticilik yapan veya yapmaya aday kişilere rehberlik yapması için hazırlanmıştır. Kooperatiflerin gelişimini engelleyen en büyük unsur hatalı yönetilmesidir. Yapılan en küçük bir yanlışlık bile çözülmeyecek sorunlar yaratabilir. Bu kitapçığı yanınızda taşıyabilir. İstedığınız zaman arka sayfadaki web adreslerinden sorularınızı sorabilirsiniz.

Bu kitapçığı en arka sayfada yer alan bölümden istediğiniz zaman cep telefonunuza veya tabletinize indirebilirsiniz.

Gürkan İLTUŞ

Ziraat Mühendisi

Alman Kooperatifleri

Kondefrasyonu

A - YÖNETİM KURULU

1. Yönetim kurulu nedir ve üyelik şartları nelerdir?

Yönetim kurulu, kanun ve anasözleşme hükümleri içinde kooperatifin çalışmalarını yöneten ve kooperatifi temsil eden yürütme organıdır. Ortaklar adına onlardan aldığı yetkiyle kooperatif işlerinin yürütülmesi konusunda görevlendirilmiştir.

Yönetim Kurulu kooperatifin SAHİBİ DEĞİLDİR!

Yönetim kuruluna üyelik şartları şunlardır:

- Türk vatandaşı olmak,
- Aynı türde başka bir kooperatifin yönetim kurulu üyesi olmamak,
- Türk Ceza Kanunundaki zimmet, ihtilas, irtikâp, rüşvet, görevi suiistimal, sahtekârlık, hırsızlık, dolandırıcılık, hileli iflas, emniyeti suiistimal ve Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlardan veya 1163 sayılı Kanuna göre mahkûm olmamak,
- Orman Kanununa muhalefet suçundan hapis cezasıyla mahkûm olmamak,
- Birbirleriyle ve denetleme kurulu üyeleriyle üçüncü dereceye kadar (üçüncü derece dâhil) akraba olmamak,
- Aralarında herhangi bir iş ortaklığı bulunmamak,
- Hacir altında bulunmamak,
- 18 yaşından küçük olmamak,
- En az ilkokul mezunu olmak,
- Kooperatifin çalışma konuları ile ilgili işlerin ticaret ve komisyonculuğunu yapmamak gerekmektedir.

2. Yönetim Kurulu nasıl seçilir?

Genel kurulda seçim sonrasında en çok oy alan aday ortaklar aldıkları oy sayısına göre yönetim kurulu asıl ve yedek üyeliğine seçilmiş olurlar. Oylar eşit olursa, eşit oy alanlar arasında kuraya başvurulur. Alınan oy sayısına göre başkan, başkan yardımcısı gibi sıralama yapılması zorunluluğu yoktur. Bu yetkilendirme seçim sonrası yönetim kurulu tarafından kendi arasında yapılır.

Yönetim kurulu üyeleri ve yedekleri genel kurul toplantısında ortaklar arasından 3 asıl 3 yedek olmak üzere en az bir, en fazla dört yıl için seçilirler. Genel kurulca böyle bir süre tespiti yapılmaması halinde bir yıl için seçilmiş sayılır. Görev süresi sona eren üyelerin bir daha seçilme hakkı vardır. Tüzel kişiler de yönetim kurulu üyeliğine seçilebilirler. Yönetim kurulu üyeliğine seçilen tüzel kişiler, temsilcilerinin isimlerini kooperatife bildirir.

3. Yönetim Kurulunun görevleri nelerdir?

1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu ve Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri Tip Anasözleşmesine göre yönetim kurulunun birçok görevi bulunmaktadır. Bunlardan önemli olanları şunlardır;

- Genel kurul tarafından verilen kararları yerine getirmek ve kooperatif işlerini ortakların yararına uygun şekilde yürütmek,
- Defter, hesap ve kayıtları kanun ve anasözleşmeye uygun olarak tutmak.
- Genel kurulu olağan ve olağanüstü toplantıya çağırarak, Genel kuruldan alınan yetki ile işlerin görülmesi için gerektiğinde ortakları görevlendirmek, müdür, memur müstahdem ve işçi çalıştırmak,
- Genel kurul toplantısından **otuz beş gün önce (35 gün)** çalışma raporu, bilanço, gelir-gider cetvelini ve bütçe teklifini hazırlayıp denetçilere vermek ve genel kurul toplantısından on beş gün önce ortakların incelenmesine sunmak,
- Kanun ve anasözleşmedeki ortaklık hak ve ödevlerinin yerine getirmeyen ortaklar hakkında karar alarak durumu genel kurulun onayına sunmak,
- Kooperatifi temsile yetkili şahısları tescil ve ilân ettirmek,

- Eski yönetim kurulu üyeleri ile kooperatif memurlarının sonradan tespit edilen yolsuzluklarını ilgili mercilere bildirmek,
- Ortaklar ile ortak olmak için müracaat edenlerin anasözleşmede gösterilen ortaklık şartlarını taşıyıp taşımadıklarını araştırmak, uygun olanları ortak olarak kaydetmek.
- Mal beyanında bulunmak. (Sonu 0 ve 5 ile biten yıllarda bulunmak zorundadırlar.)

4. Yönetim kurulu görevini yerine getirmese ne olur?

Kooperatif yöneticileri görevlerini yerine getirmedikleri takdirde bazı cezalar ile karşı karşıya kalabilir. Suçun içeriğine göre değişmekle birlikte **en az 1 ay ile 2 yıla** kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılırlar.

Bu ceza gelebilecek hatalara bazı örnekler şöyledir:

- Yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif personeli ortaklık işlemleri dışında kendisi veya başkası namına, bizzat veya dolaylı olarak kooperatifle kooperatif konusuna giren bir ticari muamele yapamaz.
- Yönetim kurulu üyeleri ve temsile yetkili şahıslar, genel kurulun devredemeyeceği yetkilerini kullanamaz.
- Ortaklar ile ortak olmak için müracaat edenlerin anasözleşmede gösterilen ortaklık şartlarını taşıyıp taşımadıklarını yönetim kurulu araştırmak zorundadır.
- Genel kurulu olağan toplantıya çağırmayan yönetim kurulu üyeleri hakkında cezai işlemler uygulanabilir.

**Görevini yerine getiremeyen
Yönetim Kurulu üyeleri
devlet memuru gibi ceza yiyebilirler.**

Kooperatifler iş yapabilecek, anlaşabilecek, ortaklaşa çalışabilecek kişiler ile kurulduğu zaman güçlü olurlar.

B – Ortaklık İşlemleri

5. Ortak nedir?

Kooperatifler ortaklık usulüyle çalışır. Ortak, o işletmenin, işin ortağıdır, sahibidir. Üyeden farkı şudur. Bir derneğe, bir kulübe üye olursunuz ve o dernek veya kulübün sunduğu indirimlerden, taksit avantajından, mekânın özelliğinden yararlanırsınız, oraya aidat ödersiniz. Ama ortak dediğimiz zaman ortaklaşa alınan bir mal, bina, taşıt varsa siz o malın, binanın, taşıtın ortağısınız ve tüm bu ortaklıklarda siz de pay sahibisinizdir. O yüzden üye ile ortak başka kavramlardır. Bir kooperatife ortak olacaksanız o işyerine ortak olmuş olursunuz.

6. Kooperatife nasıl ortak olunur?

Bir kooperatife ortak olmak için bazı şartları sağlamanız gerekmektedir.

- Türk vatandaşı olmak.
- Kooperatifin çalışma bölgesinde ikamet ediyor olmak veya nüfus kütüğüne kayıtlı olmak. (tüzel kişiler için bu madde uygulanmaz)
- Aynı bölgede başka bir tarımsal kalkınma kooperatifinin ortağı olmamak.
- Kuruluşta anasözleşmeyi imzalamış olmak veya sonradan kooperatife girişte bu ana sözleşme hükümlerini bütün hak ve ödevleri ile birlikte kabul ettiğine dair bir ortaklık dilekçesi vermiş olmak.

Bu şartları tamamlıyorsanız aşağıdaki gibi bir dilekçe örneği ile başvurmalıdır. Ortaklara anasözleşmeyi mutlaka okutunuz.

ÖRNEK 1: Ortaklık Dilekçesi

SINIRLI SORUMLU KÖYLÜ KÖYÜ TARIMSAL KALKINMA KOOPERATİFİ

İşbu dilekçeyle kooperatifinizin anasözleşmesinde yer alan tüm hak ve görevleri kabul ettiğimi beyan eder, ortaklığa kabul edilmem için gereğini arz ederim.

Mustafa ERSAN

ADRES: Köylü Köyü Altıeyül / Balıkesir

EKLER:

1. Nüfus kağıdı örneği
2. İkamet Belgesi

Yönetim kurulu dilekçeyi alır ve şartları taşıdığını tespit ettikten sonra en fazla **bir (1) ay** içerisinde cevaplandırır. Ortak aldığı kişiyi ortaklık defterine kayıt eder. Karar defterine karar alarak işler. Mutlaka ortaklık pay bedelinin ya tamamını ya da en az **¼'ünün PEŞİN** olarak alınması gerekir. Mümkünse bu ödeme işlemleri banka üzerinden yapılmalıdır. Taksit ile ödeme yapan ortak en fazla **iki (2) yıl** içerisinde ortaklık payı taahhütlerini yerine getirmek zorundadır. **Taahhüdü zamanında tamamlanmayan kişinin ortaklığı düşer.**

ÖRNEK 2: Ortaklık Kabul Karar Yazısı

KARAR NO	GÜNDEM	ÜYELER	TARİH
15	Yeni ortak kaydı.	Oksal Güracar Arif Oruç Tufan Afşar	14.04.2017

Yönetim kurulumuz Oksal Güracar başkanlığında toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.

1. Kooperatifimize ortak olmak amacıyla 02.04.2017 tarihinde dilekçe ile başvuran Harun DAĞAŞAN'ın ortaklık başvurusu incelenmiş ve ortak olmasında bir mani olmadığına
2. Harun DAĞAŞAN'ın 143 ortak numarası ile ortaklık defterine 10.04.2017 tarihinde kayıt edilmesine oy birliği ile karar verilmiştir.
3. Harun DAĞAŞAN'ın ortaklık payı bedeli olan 300 TL peşin olarak Kooperatifimizin anlaşmalı olduğu T.C. Ziraat Bankası ilgili hesabına F033625 nolu makbuz ile yatırmıştır.

Gündemde başka madde olmadığı için toplantı sonlandırılmıştır.

Oksal GÜRACAR

Başkan

Arif ORUÇ

Başkan Yardımcısı

Tufan AFŞAR

Muhasip Üye

Ortak olurken ortaklık payı taahhüdünün tamamını veya ilk taksitini ödemeyen kişinin Yönetim Kurulu kararı olsa dahi ORTAKLIK İŞLEMİ BAŞLAMAMIŞ sayılır.

7. Ortak kooperatiften istediği zaman çıkabilir mi?

Bir kişi kooperatife ortak olabileceği gibi bazı şartlara bağlı olarak istediği zaman ortaklıktan çıkabilir. Ortak çıkmak istiyorsa bir dilekçe ile başvurur ve yönetim kurulu bu çıkma isteğini reddedemez ve ilk toplantıda görüşerek karara bağlar. Ancak ortağın çıkma isteği kooperatifin varlığını tehlikeye düşürecek nitelik taşıması halinde yönetim kurulu belli bir tazminatın ödenmesini isteyebilir. Genel Kurulun tasfiye kararı alması durumunda bu tarihten 6 ay öncesine kadar ki zaman içerisindeki çıkma istekleri kabul görmez.

8. Ortak kooperatiften nasıl çıkarılır?

Ortaklıktan çıkarma yetkisi genel kuruldur. Yönetim kurulunun yetkisi, çıkarılmasını istediği ortaklar için genel kurula teklif sunmakla sınırlıdır. Yönetim kurulu, konu hakkındaki gerekçeli kararını karar defterine ve ortaklar defterine işlemek ve bu kararını ilk genel kurula karara bağlanması amacıyla sunar.

Ortaklar, ana sözleşmede gösterilmeyen herhangi bir nedenden dolayı ortaklıktan çıkarılamaz. Anasözleşmeye göre ortaklıktan çıkarılmaya yol açacak nedenler şunlardır:

- Kooperatifçe kendisine verilen her çeşit üretim ve tüketim maddelerini yapılan ihtara rağmen verilmiş amacı dışında kullananlar, başkasına devredenler veya satanlar
- Üç defa arka arkaya genel kurul toplantısına katılmayanlar
- Anasözleşmenin 14. maddesinde belirtilen görevleri yerine getirmeyenler
- Ortak alınmış kimsenin ortaklık şartlarına sahip olmadığı meydana çıkmış olanlar
- Ana sözleşmenin 9. maddesinde kayıtlı şartların yitirilmesi

Ortaklığın Düşmesi: Kooperatif, sermaye yükümlerinden borçlu veya sair ödemelerle yükümlü bulunan ortaklardan elden yazılı olarak veya taahhütlü mektupla, bu husus mümkün olmazsa ilanla ve münasip bir süre belirterek yükümlülüklerini yerine getirmelerini ister. İlk isteğe uymayan ve ikinci istemeden sonra da bir ay içinde yükümlerini yerine getirmeyenlerin ortaklığı genel kurul kararına gerek kalmadan kendiliğinden düşer. Düşme işleminin kesinleşmesi için Yönetim Kurulunun bu hususta alacağı kararın ilgililere tebliği şarttır. Ortaklığın düşmesi alâkalının, anasözleşme veya diğer suretlerle doğmuş borçların yok olmasını gerektirmez.

ÖRNEK 3: Ortağın çıkarılma teklif kararı

KARAR NO	GÜNDEM	ÜYELER	TARİH
16	Ortaklıktan çıkarılma teklifi	Oksal Güracar Arif Oruç Tufan Afşar	13.05.2017

Yönetim kurulumuz Oksal Güracar başkanlığında toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.

1. Kooperatifimizin 56 nolu ortağı olan Yücel MERSİN kooperatif ile süt pazarlamadığı ve kendisinin 28.03.2017 tarihinde yazılı olarak uyarıldığı, bu uyarıya rağmen halen daha kooperatif ile çalışmadığından dolu kooperatif ortaklığından çıkarılması için ilk genel kurul gündemine alınması oy birliği ile kabul edilmiştir.

Gündemde başka madde olmadığı için toplantı sonlandırılmıştır.

Oksal GÜRACAR

Başkan

Arif ORUÇ

Başkan Yardımcısı

Tufan AFŞAR

Muhasep Üye

**Tarımsal Kalkınma Kooperatiflerinde
ortaklar GENEL KURUL karar ile çıkarılır.**

9. Ortaklık payı nedir?

Bir kişi kooperatife ortak olmak için genel kurulca belirlenen ortaklık payı bedelini almayı taahhüt eder. Bir kooperatife ortak olmak için ise en az 1 pay alınmalıdır ve bunun bedeli 100 TL'dir. Bu fiyat ancak bakanlar kurulu kararı ile değişir. Kooperatifler genel kurul kararı ile ortak olurken taahhüt edilecek pay sayısını arttırabilir. Bu miktar en fazla 5.000 (beş bin) paydır. Önceden alınması taahhüt edilen pay miktarı tamamen ödenmedikçe pay artırılması yapılamaz.

Eski kooperatiflerde görülen sorunlardan birisi eski ortaklık payına göre ortak alınmış olup bunun en az pay miktarı olan 100 TL'ye tamamlanmaması olmuştur. Bu 2010 yılında yürürlüğe girmiştir. (14.01.2010 Tarih 27462 sayılı resmi gazete tebliği)

ÖRNEK İŞLEM:

Ali YILMAZ bir kooperatife 2 pay karşılığı 2 TL ödeyerek 2008 yılında ortak olmuş olsun. Yayımlanan tebliğ ile 2010 yılından sonra bu kişinin ortaklık pay sayısı yine 2 fakat pay değeri 200 TL olmuştur. Bu bedelin bir an önce 198 TL eklenerek 200 TL'ye tamamlanması gerekmektedir. Bunun için anasözleşme değişikli veya genel kurul kararı gerekmemektedir.

Türk Lirasından sıfır atılma döneminden önceki ortaklık pay bedelleri 2010 yılından beri kullandığımız mevcut bedele dönüştürülmelidir. Yani 5 TL, 10 TL gibi olan ortaklık pay bedelleri 1 pay bedeli olan 100 TL olacak şekilde ek ödeme ile kapatılmalıdır. Bunun için anasözleşme ve genel kurul kararına gerek yoktur.

C - Genel kurul işlemleri

10. Hazirun (ortaklar) cetveli nedir ve nasıl hazırlanır?

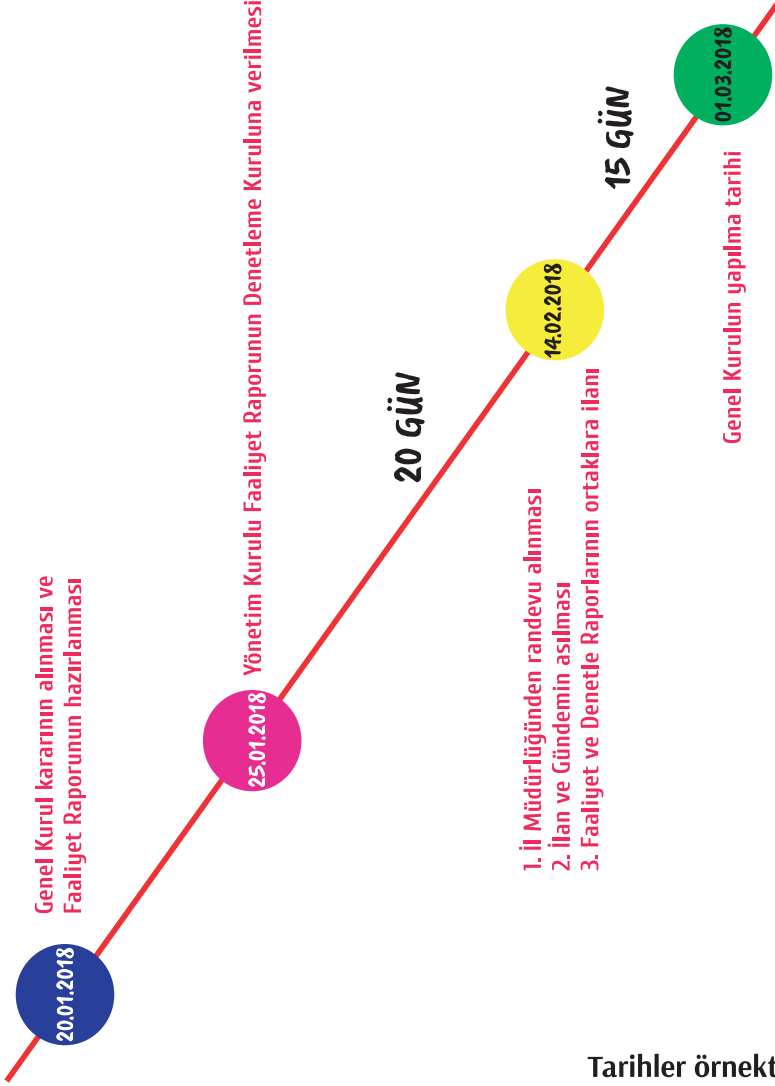
Genel kurul toplantısına katılacak kişilerin listelendiği bir çeşit ortaklık listesidir. Genel kurula katılanlar bu listede adlarını bulurlar ve imza karşılığında genel kurula katılır ve oy kullanma hakkına sahiptirler. Genel kurula katılacakların listesi olan hazirun listesine tüm ortaklar işlenmeyebilir. Örneğin genel kurul tarihinden üç (3) ay öncesine kadar ortak olan genel kurula katılamazlar bu yüzden listede yer almalarına gerek yoktur. Genel kurul tarihinden 3 ay önce ortak olanlar genel kurula gelip izleyebilirler ama oy kullanma, söz alma yetkileri yoktur. Gerekli durumlara göre hazirun listesine imzalar kimlik beyanı ile de yapılabilir.

ÖRNEK 4: Hazirun Listesi

Sıra No	Ortak No	TC Kimlik No	Ad Soyad	Ortaklık Tarihi	Ödenmiş Sermaye	İmza
1	008	56121561712	Oksal GÜRACAR	01.08.2010	300	
2	022	23412115618	Tufan AFŞAR	12.10.2016	150	
3	016	48151811213	Arif ORUÇ	10.04.2017	75	

11. Genel kurul hazırlıkları nelerdir?

Kooperatiflerde Genel Kurul yılda bir kez yapılması zorunlu bir toplantıdır. Genel Kurul yılın ilk altı (6) ayı içerisinde yapılmalıdır. Geçmişin hesaplaşması ve gelecek yılın plânlanması olduğu için yılın ilk üç (3) ayı içerisinde yapılmasında fayda vardır. Genel kurulun belirli bir takvim içerisinde yürütülmesi gerekmektedir. Bu gün dağılımı anasözleşmede çok açık olarak yazılmaktadır. Şekil 1 de örnek bir gün dağılımı yapılmıştır. Bu takvimdeki gün aralıklarına dikkat edilmesi gerekmektedir.

Tarihler örnektir.

- Anasözleşme gereği yaklaşık 40 gün önce Genel Kurulun yapılması için karar alınmalıdır.
- Faaliyet raporu hazırlanmalı ve Genel Kurul tarihinden en az 35 gün önce Denetleme Kuruluna verilmelidir.
- Denetleme Kurulunun bu rapor doğrultusunda Genel Kuruldan **en az 15 gün önce Denetleme Kurulu** raporunun hazırlanması sağlanmalı ve her iki raporun ortakların rahatlıkla görebileceği yere asılmalıdır.
- Yine Genel Kurul tarihine en az **15 gün kala Gündem ve ilan** hazırlanıp asılması gerekir.
- Yine Genel Kurul tarihine en az 15 gün kala İl Müdürlüğünden Genel Kurul için randevu alınmalıdır.

12. Gündem nedir?

Kooperatiflerde gündem çok önemlidir. Genel kuruldan önce kooperatif yöneticileri tarafından hazırlanır. Ancak yöneticiler Genel Kurula kooperatifin geleceği ile ilgili alınacak kararların listesi olan gündemi, ortakları ile birlikte hazırlaması çok faydalı olacaktır. Gündemde görüşülmesi gereken olaylar teker teker açık bir şekilde yazmalıdır. Özellikle arazi alımlarında alınacak yerin ada, parsel, pafta gibi bilgilerin mutlaka belirtilmesi gerekmektedir.

Gündemde yuvarlak ifadelerden kaçınılmalıdır. Net ifadeler kullanılmalıdır. Alınacak traktör, araç, tank gibi yüksek ücretli mallar marka, model olarak işaret edilmesinde fayda vardır.

NOT: 31.10.2017 Tarih ve 30226 sayılı resmi gazeteğe göre kooperatifler ve üst kuruluşları birleştirilmiş genel kurul yapabilirler. Bir üst kuruluşuna ortak olmak şartı ve genel kurul kararı ile en faz 3 yıl olmak üzere birleştirilerek genel kurul yapılabilir. Birleştirilmiş genel kurullar görev süresinden fazla olamaz. Detay bilgi için il müdürlüğü ve bölge birliklerine danışınız.

ÖRNEK 5: Genel Kurul Kararı

KARAR NO	GÜNDEM	ÜYELER	TARİH
12	2016 yılı olağan mali genel kurul kararı ve gündem	Oksal Güracar Arif Oruç Tufan Afşar	10.02.2017

Yönetim kurulumuz Oksal Güracar başkanlığında toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.

- Kooperatifimizin 2016 yılı mali olağan genel kurulunun 18.03.2017 tarihinde saat: 10:00'da kooperatif binasında yapılmasına, yeterli çoğunluk sağlanmadığı takdirde 01.04.2017 tarihinde aynı yerde aynı saatte yapılmasına,
- Faaliyet raporunun 3 gün içerisinde hazırlanıp Denetleme Kuruluna verilmesine,
- İl Müdürlüğünden 03.03.2017 tarihinde gün alınmasına,
- Genel Kurulda salonun hazırlanmasında organizasyonun yapılmasında Başkan yardımcısı Arif ORUÇ'un görevlendirilmesine,
- Genel Kurulda ortaklarımıza servis edilmek üzere yemek firması ile anlaşılmasına bu işler ile muhasip üye Tufan AFŞAR ve denetim kurulu üyemiz Mert DAYIOĞLU'nun görevlendirilmesine,
- Gündemin aşağıdaki gibi olmasına karar verilmiştir.
- *Açılış ve saygı duruşu*
- *Başkanlık divanının oluşturulması*
- *Yönetim kurulu, denetleme kurulu raporlarının okunması ve görüşülmesi*
- *01.01.2016 – 31.12.2016 tarihli bilanço, gelir- gider tablolarının okunması ve görüşülmesi*
- *Yönetim ve denetim kurulunun ibrası*
- *2017 Yılı bütçe ile çalışma programının görüşülmesi ve karara bağlanması*
- *Yönetim ve denetim kurulu huzur hakkı ve harcırahlarının tespiti*
- *Yönetim ve Denetim Kurullarının seçilmesi, Üst Birlik Temsilcilerinin seçilmesi, görev sürelerinin belirlenmesi*
- *Dilek ve temenniler*
- *Kapanış*

Gündemde başka madde olmadığı için toplantı sonlandırılmıştır.

Oksal GÜRACAR	Arif ORUÇ	Tufan AFŞAR
Başkan	Başkan Yardımcısı	Muhasip Üye

ÖRNEK 6: Genel kurul ilanı

**SINIRLI SORUMLU KÖYLÜ KÖYÜ TARIMSAL KALKINMA
KOOPERATİFİ**

İLAN

Kooperatifimizin 2016 yılına ait olağan genel kurul toplantısı aşağıdaki gündem maddelerini görüşmek üzere 18.03.2017 tarihinde saat 10:00'da kooperatif binasında yapılacaktır.

Şayet çoğunluk sağlanamaz ise ikinci toplantı 01.04.2017 tarihinde aynı saatte, aynı yerde ve aynı gündemle yapılacaktır.

Bütün ortakların hazır bulunmaları rica olunur.

Gündem:

1. *Açılış ve saygı duruşu*
2. *Başkanlık divanının oluşturulması*
3. *Yönetim kurulu, denetleme kurulu raporlarının okunması ve görüşülmesi*
4. *01.01.2016 – 31.12.2016 tarihli bilanço, gelir- gider tablolarının okunması ve görüşülmesi*
5. *Yönetim ve denetim kurulunun ibrası*
6. *2017 Yılı bütçe ile çalışma programının görüşülmesi ve karara bağlanması*
7. *Yönetim ve denetim kurulu huzur hakkı ve harcırahlarının tespiti*
8. *Yönetim ve Denetim Kurullarının seçilmesi, Üst Birlik Temsilcilerinin seçilmesi, görev sürelerinin belirlenmesi*
9. *Dilek ve temenniler*
10. *Kapanış*

Bu ilanı muhtarlık imzasıyla duyurmakta fayda vardır. İlanın altında “iş bu genel kurul ilanı halka açık mahallerde 15 gün önceden ilan edilmiştir.” diye mühürlenip imzalanması gerekmektedir.

13. Gündeme ek madde nasıl eklenir?

Gündem ilan edildikten sonra eğer madde eklenmesi gerekiyorsa bu işlem iki şekilde yapılır.

- Genel kurul tarihinden en az 20 gün önce dörtten (4) az olmamak üzere ortakların en az 1/10'u tarafından yazılı olarak yönetim kuruluna sunulan teklifler gündeme direkt olarak alınmak zorundadır.
- Genel kurul zamanı divan heyeti oluşturulduktan sonra divan başkanı gündemi okur ve ortaklara ek madde teklifi olup olmadığını sorar ardından, ek madde varsa dörtten (4) az olmamak üzere, ortakların en az 1/10'u tarafından önerilen gündem maddeleri bir dilekçeyle divan başkanlığına sunulur. Divan, bu ek gündem maddelerini genel kurulun onayına sunar; genel kurul tarafından onaylanan maddeler gündeme eklenir.

14. Genel kurul nasıl başlar?

Başkanlık divanının seçimden önce genel kurulun açılması, ortakların ¼'nün hazirun listesini imzalaması ile yönetim kurulu başkanı veya görevlendirdiği bir kişi tarafından yapılır. Genel kurul, yönetim kurulu, denetçilerden biri veya olmadıkları zaman genel kurulca gösterilecek ortak tarafından yoklamayı müteakip genel kurul açılır. Eğer toplantıya bakanlık temsilcisi gelmemiş ise bu durum mahalli idareye bildirilir. Temsilci yine gelmez ise toplantıya 1 saat beklendikten sonra başlanır. Bu durum bir tutanak ile zabıt tutturulur.

Genel kurulun işleyişi, idaresi kooperatif muhasebecisi veya il müdürlüğü temsilcisinde değil divan seçilene kadar yönetim kurulunun, divan seçildikten sonra divan heyetinin sorumluluğundadır.

15. Genel kurulda divan heyeti nedir ve nasıl seçilir?

Divan, genel kurulu yönetmek üzere genel kurulun oylarıyla oluşturulan bir kuruldur. Buna “başkanlık kurulu”, “başkanlık divanı” veya “divan başkanlığı” da denmektedir. Başkanlık divanı ortaklar veya üst kuruluş temsilcileri arasından seçilir. İlk önce adaylar belirlenir ortakların seçimine sunulur. Başkanlık divanı bir başkan, bir başkanvekili, en az birer katip ve oy tasnifçisinden oluşur. Gündeme divan heyeti seçimi yazılmamış olsa bile yapılır. Bu seçim toplantısının yönetimi için zorunludur.

Divana kooperatifin ortak olmadığı halde muhasebecisi, muhtarı, kaymakamı, belediye başkanı seçilemez. Sadece ortaklar arasından ve ortağı olduğu Bölge Birliği temsilcisi arasından seçilir.

16. Divan heyetinin görevleri nelerdir?

Divan başkanının görevi, tarafsız birisi olarak genel kurulu yönetmek ve başarıyla tamamlanmasını sağlamaktır. Başkanın dikkat etmesi gereken hususlar şunlardır:

- Kendiliğinden gündem sırasını değiştiremez ve gündemden madde çıkaramaz.
- Söz almak isteyenleri not ederek sırayla her ortağa verir.
- Toplantıyı keyfi tutum ve davranışlarla yönetemez.
- Ortakların kararını etkileyecek sözler sarf edemez. Başkan toplantıyı mevzuata uygun olarak yönetmek ve tarafsız kalmak zorundadır. Özellikle yönetim ve denetim kurulu seçimlerinde tarafsız davranmaya dikkat etmelidir.
- Gündemde olmayan hususların görüşülmesine izin vermez.

17. Genel kurul esnasında oylamalarda dikkat edilecek hususlar nelerdir?

- Herhangi bir konunun oylanmasında çekimser olan oylar, yani elini KABUL veya RED diye kaldırmayanların oyları RED olarak kabul edilir.
- Üst birliğe ortak olma, ortaklıktan çıkma, anasözleşme değişikliği, dağılma, birleşme veya ayrılma gibi konularda kabul edilmesi için genel kurulda hazirun listesini imzalayanların 2/3'nün KABUL oyu vermesi gerekir. Örneğin: 75 ortaklı bir kooperatifte Bölge Birliği ortaklığından çıkmak gibi madde gündemde ise bu maddenin geçmesi için eğer 50 kişi haziruna imza atmış ise $(50 \times 2) / 3$ kuralı uygulanır ve çıkma işleminin KABUL görmesi için 34 kişinin KABUL oyu için el kaldırması gerekir.
- Ortakların şahsi sorumluluklarını ağırlaştırması veya ek ödeme yükümlülükleri hakkında alınacak kararlarda bütün ortakların 3/4'ünün rızası gerekmektedir. Örneğin; bir kooperatifte bilanço açığının kapanması için tüm ortaklardan 1000 TL alınması konusunda bir madde var ise bunun kabul edilmesi için 100 ortaklı kooperatifte 75 ortağın KABUL oyu kullanması gerekir.

Genel kurulda oylama esnasında ortak elini kaldırıyorsa bu çekimser oy demektir ve RED olarak kabul edilir.

18. Genel kuruldan sonra teslim edilecek belgeler nelerdir ve nereye teslim edilir?

Genel kurul ardından en çok 15 gün içerisinde aşağıdaki belgeler İL/İLÇE Müdürlüğü, Bölge Birliğine teslim edilmek zorundadır.

- Gündem
- İlan ve mahalli muhtarlıkça onaylanan tutanak
- Hazır bulunanlar cetveli (hazirun listesi)
- Genel kurul tutanağı
- Yönetim kurulu raporu
- Denetleme kurulu raporu
- Bilanço
- Gelir-gider cetveli
- Tahmini bütçe
- Üst kuruluş paylarının ödeme makbuzları. Anasözleşme gereği gelir – gider farkının %7'si ödenmek zorundadır.

Eğer genel kurulda tescil ve ilanı gerektiren kanuni süresi içerisinde tescil ve ilan edilir. Bu yöntem ticaret odası aracılığıyla, ticaret sicil gazetesi ile yaptırılır.

19. Genel kuruldan sonra yönetim kurulunun yapması gerekenler nelerdir?

Genel kurulun ardından yönetim kurulu toplanır ve aşağıdaki kararları alması gerekir. İlk madde eğer seçim sonrası ise alınır. Seçim yapılmamışsa görev dağılımının yapılmasına ve bunun karara bağlanmasına gerek yoktur.

- Başkan, başkan yardımcısı ve muhasip üyenin belirlenmesi
- Yönetim kurulunun yapacağı mutat (aylık) toplantı tarihleri ve yeri
- Lüzumu halinde yapılması zorunlu olan mutat dışı toplantılara çağrının nasıl ve kimler tarafından yapılacağı
- Kasada bulundurulabilecek para tutarı

Eğer seçim ardından göreve gelen yeni yönetim kurulu varsa eski yönetimden tüm defter ve evrakları tutanak ile teslim almalıdır. Eksik, hatalı olan yerleri mutlaka tutanağa işletmelidir. Aksi takdirde her şeyi kabul etmiş sayılırlar. Anasözleşme, yönetim kurulu toplantılarına denetleme kurulunun da çağırılacağını kesin bir dille yazmıştır.

ÖRNEK 7: Genel kurulda yapılan seçim sonrası alınan ilk karar.

KARAR NO	GÜNDEM	ÜYELER	TARİH
07	Yönetim Kurulu görev dağılımı Mutat toplantı tarihleri Kasada bulunması gereken para	Oksal Güracar Arif Oruç Tufan Afşar	18.03.2017

Yönetim kurulumuz Oksal Güracar başkanlığında toplanarak aşağıdaki konuları görüşmüştür.

1. Kooperatifimizin seçimli genel kurul sonrası yapılan gizli oylamayla Oksal GÜRACAR'ın Yönetim Kurulu Başkanlığına, Arif ORUÇ'un yönetim kurulu başkan yardımcılığına, Tufan AFŞAR'ın muhasip üye olarak görev yapmasına,
2. Kooperatifi temsilen imzaya yetkiye en az iki yönetim kurulu üyesinin belirlenmesine,
3. Yönetim kurulu toplantılarının her ayın ikinci (2.) Çarşambasında kooperatif binasından yapılmasına, resmi tatile gelmesi halinde tatil gününün ertesi ilk iş gününde yapılmasına,
4. Toplantıların düzenlenmesi ve daveti için kooperatif personeli tarafından yönetim kurulu ve denetim kuruluna toplantı tarihinden bir (1) gün önce SMS ile ulaşılmasına,
5. Kooperatif kasasında en fazla 5.000 TL bulundurulmasına oy birliği ile karar verilmiştir.

Oksal GÜRACAR

Başkan

Arif ORUÇ

Başkan Yardımcısı

Tufan AFŞAR

Muhasip Üye

Yönetim kurulu mutat toplantı tarihlerini bildiği halde mazereti olmadan 3 kez üst üste toplantıya katılmayan üyenin ÜYELİĞİ DÜŞER, yedeklerden birisi göreve getirilir.

ÖRNEK 8: Seçim sonrası devir teslim kararı

KARAR NO	GÜNDEM	ÜYELER	TARİH
08	Kooperatif yönetim kurulunun yapılan seçim sonrası devir - teslimi, Malzeme sayımı,	Oksal Güracar Arif Oruç Tufan Afşar	19.03.2017

Yönetim kurulumuz Oksal Güracar başkanlığında toplanarak aşağıdaki konuları görüşmüştür.

1. Kooperatifimizin eski yönetim kurulundan yönetim kurulu karar defteri, ortaklık pay defteri, genel kurul ve müzakere defteri eksiksiz olarak tutanak karşılığı teslim alınmıştır.
2. Aynı muhasebeci ile çalışacağımız için muhasebecinin tutması gereken defterlerin mali müşavirimiz olan Ekin Acar'da kalmasına karar vermiştir.
3. Muhasebe kayıtları kontrol edilerek tutanak karşılığı teslim alınmıştır.
4. Depo sayılarak stok ile karşılaştırılmış, kayıtların doğruluğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Gündemde başka madde olmadığı için toplantı sonlandırılmıştır.

Oksal GÜRACAR
Başkan

Arif ORUÇ
Başkan Yardımcısı

Tufan AFŞAR
Muhasip Üye

Devir - teslim olayı oldukça önemlidir. Hesaplar, mallar, ürünler tam anlamıyla tespit edilmeli ve mutlaka TUTANAK ile teslim alınmalıdır. Gerekirse bu konuda yardım alınmalıdır.

20. Kooperatiflerde tutulması gereken defterler nelerdir?

Kooperatifler de şirketler gibi bazı kıymetli defterleri tutmak ve bunları tasdiklemek zorundadır. Bazı defterler muhasebecilerde kalabilir. Ama bazıları kesinlikle yönetim kurulunun kontrolü altında olmalı ve kullanılmalıdır.

Kooperatifler şu defterleri tutmakla yükümlüdür.

1. Yevmiye Defteri,
2. Defter-i Kebir,
3. Envanter Defteri,
4. Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defteri
5. Yönetim Kurulu Karar Defteri,
6. Ortaklık Pay Defteri

Bu defterlerin noter tasdiği zorunludur. Defterlerin tasdiklenmesi, saklanması, korunması Yönetim Kurulunun sorumluluğundadır. Zamanında tasdik edilmeyenler maddi cezaya çarptırılırlar. Hepsi için açılış tasdiği zorunludur. Bununla birlikte ara tasdik ve kapanış tasdiği zorunluluğu

DEFTER	AÇILIŞ	ARA	KAPANIŞ
YEVİMİYE DEFTERİ	İlk kullanımdan önce	31 OCAK	Haziran sonu
DEFTER-İ KEBİR	İlk kullanımdan önce		Defter bitene kadar kullan
ENVANTER DEFTERİ	İlk kullanımdan önce		Defter bitene kadar kullan
KARAR DEFTERİ	İlk kullanımdan önce	31 OCAK	31 OCAK
ORTAKLIK DEFTERİ	İlk kullanımdan önce		Defter bitene kadar kullan
GENEL KURUL VE MÜZAKERE DEFTERİ	İlk kullanımdan önce		Defter bitene kadar kullan

DEFTERLERİN SAKLANMA SÜRESİ

Vergi Usul Kanununa göre : 5 yıl

Türk Ticaret Kanununa göre : 10 yıl

SGK'ya göre : 15 yıl

D - KOOPERATİFLERDE MUAFİYETLER

21. Kooperatifler ne tür işlerden muafır?

Kooperatifler 1163 sayılı kanuna göre bazı vergi ve yükümlülüklerden muafırlar. Emlak vergisi, reklam, ilan pano vergisi, Noter Tasdik ücreti, bazı şartları yerine getirmesiyle beraber kurumlar vergisi gibi birkaç konuda muafıkları bulunmaktadır. Bunlar kanunda şöyle açıklanmıştır.

Madde 93 –

1. Kooperatifler, kooperatif birlikleri, kooperatif merkez birlikleri ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği;

- Birbirlerinden ve ortaklarından aldıkları faiz ve komisyonlar ile ortaklarına kefalet etmeleri dolayısıyla bunlardan aldıkları paralar, banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinden,
- Her nevi defterlerin ve anasözleşmelerin tasdiki ve açılış tasdiklerinde sayfalarının mühürlenmesi her nevi harçtan ve Damga Vergisinden,
- Kiraya verilmediği veya irat getirmeyen bir cihete tahsis edilmediği müddetçe sahip oldukları gayrimenkul mallar üzerinden alınacak her türlü vergilerden,
- Ortakların temlik edecekleri gayrimenkuller her türlü vergi ve harcıdan, muafır.
- 13 üncü madde gereğince verilecek bildiri Damga Vergisine, diğer harç ve resimlere tabi değildir.

2. Gayrimenkullerin irtifak haklarının ve gayrimenkul mükellefiyetinin kooperatiflere, kooperatif birliklerine, kooperatif merkez birliklerine, Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine sermaye konulması halinde bunlar Emlak Alım Vergisi Kanununun 9 uncu maddesindeki indirimli nispetten,

3. 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 199 sayılı Kanunla değişik 7. maddesinin 16. bendindeki esaslar dahilinde Kurumlar Vergisi muaflığından, faydalanırlar.

4. Kooperatifler, kooperatif birlikleri ve kooperatifler merkez birlikleri faaliyete geçen üst kuruluşlara girmedikleri takdirde, bu maddenin 1 nolu fıkrasının (b) bendi ile 2 nolu fıkrasından gayri fıkralarında yazılı muafıklardan istifade edemezler.

Kooperatiflerde Birleştirilmiş Genel Kurullar

Resmi Gazete 31.10.2017 Tarihli ve 30226 Sayılı tebliğ ile kooperatif ve üst kuruluşlarınca, olağan genel kurul toplantılarının en fazla üç hesap dönemini kapsayacak şekilde birleştirilerek yapılması düşünülmüştür. Buna göre üst birlik ortağı olan kooperatifler genel kurullarını üç yılı geçmemek üzere birleştirerek yapabilirler.

Bunun için ilk genel kurulda birleştirilerek yapılması konusunda karar almaları gerekmektedir. Bu gündem maddesinde birleştirme süresinin de belirtilmesi gerekmektedir.

1. Birleştirilmiş genel kurullar denetim ve yönetim kurulu sürelerini geçemez.
2. Birleştirilmiş genel kurullarda örneğin 3 yıllık birleştirme yapıldıysa her yıl için sanki genel olacak gibi Yönetim Kurulu Faaliyet Raporu, Denetim Kurulu Raporu, Bilanço, Gelir-Gider Tablosu, Tahmini Bütçe hazırlanacak ve bunlar İl Müdürlüğü ve Bölge Birliğine teslim edilecektir.
3. Birleşik genel kurulda, birleştirilen her bir hesap devresine yönelik raporlar ve ibralar ayrı ayrı görüşülür ve herhangi bir hesap dönemine yönelik ibra edilmeyen yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler bu organlara aynı genel kurulda tekrar seçilemezler.
4. RİSTURN dağıtılması konusunda birleştirme kararı alınacak genel kurul toplantısında, birleştirme süresince gelir-gider dağıtımına ilişkin yapılacak uygulama hakkında da karar alır.

5. Olağan genel kurul toplantılarının birleştirilmesi sonrası devir dışında bir sebeple ortaklığı sona erenlerin, sermaye ve diğer alacakları, bilançonun genel kurulca onaylanması beklenmeksizin ayrıldığı yıl bilançosuna göre hesaplanır. Hesaplanan bu tutar 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 17 nci maddesinin ikinci fıkrası saklı kalmak üzere, hesap döneminin kapanmasını izleyen 4 üncü ayın 25 inci gününü takiben en geç bir ay içerisinde geri verilir. *1163 Sayılı Kanun 17. Madde ikinci fıkrası: Kooperatifin mevcudiyetini tehlikeye düşürecek nitelikteki iade ve ödemeler, anasözleşmede daha kısa bir süre tespit edilmiş olsa bile genel kurulca üç yılı aşmamak üzere geciktirilebilir. Bu durumda kooperatifin muhik bir tazminat isteme hakkı saklıdır. Çıkan veya çıkarılan ortaklar ile mirasçılarının alacak ve hakları bunları isteyebilecekleri günden başlayarak beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.*

Bu konunun takip edilmesi İl Müdürlüğü ve Bölge Birliğinin yetkisine verilmiştir. Anasözleşme gereği isteyen ortaklar ortak sayısının 1/10'u oranında imza toplarlarsa istedikleri zaman olağanüstü genel kurul kararı alıp seçim yapabilirler.

Bu kitapçığı ve işinize yarayacak bazı belgeleri aşağıdaki web adreslerinden indirebilirsiniz. Ayrıca QR code okuyucu ile telefon veya tabletinize alttaki kitap ve belgeleri indirebilirsiniz. Bu indirmeyi yapabilmeniz için telefon veya tabletinizde QR CODE okuyucu uygulamasının kurulu olması gerekmektedir. Bu uygulamayı Google Play, Apple Store, Microsoft Mağaza gibi yerlerden ücretsiz olarak indirip kurabilirsiniz. Daha sonra uygulamayı açıp indirmek istediğiniz dosyanın yanındaki kare koda tutarak indirebilirsiniz.

www.dgrvtr.com

www.takbi.com

Kitapçığı indirmek için okutunuz.

**Yönetim Kurulu Faaliyet Raporu örneği
indirmek için okutunuz.**

Denetim Kurulu Raporu örneği indirmek için okutunuz.

Açıklamalı Anasözleşme kitabını indirmek için okutunuz.

Bundesministerium
für Ernährung
und Landwirtschaft

Bu kitapçık
Türk –Alman Kooperatif Birlikleri İşbirliği (TAKBI) Projesi kapsamında
Federal Alman Gıda Tarım Bakanlığı'nın (BMEL) finansal desteği ile basılmıştır.